

gyakorlására a „Полслова за вами” című játékos gyakorlat. A kiszámolóval megválasztott játékező megnevezi egy szó első szótagját, és a kezében levő labdát továbbítja az egyik tanulóhoz, akinek be kell fejeznie a szótagot, majd egy új szót indít, megnevezve az első szótagját és továbbítva a labdát. Ennek a játéknak számos variációját lehet játszani a szóbeli kezdő szakasz idején.

A mondókák, nyelvtörők, mesék, versek begyakorlása valósítható meg a „Молчок” című játék segítségével. A tanulók kórusban mondják a szöveget, amikor a tanár azt mondja, „МОЛЧОК” el kell komolyodniuk és hallgatniuk. Mosolyogni sem szabad. Akinek ez nem sikerül, zálogot ad, amit a játék végén egy-egy mondóka, dal, vers elmondásával lehet kiváltani.

A kiejtés gyakorlását teszi élményszerűbbé a „Кот на крыше” című játék.

Тише мыши, тише мыши,
Кот сидит на нашей крыше.
Тише мыши, тише мыши,
Кот сидит на нашей крыше.
— Я голодный страшный кот,
есть хочу я целый год.

Előkészítés után megválasztjuk a macskát, a többi tanuló lesz az egér. Az egerek mondják a szöveget halkán, és körülveszik az alvó macskát, aki a szöveg végén felébred, és valakit megpróbál elkapni. Akit megfog, az lesz a következő játékban a macska.

Az „Узнай по голосу” című játékos gyakorlatban a köszöntést lehet gyakorolni. Kiszámolóval megválasztjuk a játékos, aki a táblához megy, háttal áll a tanulóknak. A tanulók kórusban mondják:

Ты звядку отгадай,
Кто позвал тебя, узнай!

Majd egy tanuló, akire a tanár rámutat, köszönti a táblánál álló játékos, akinek vissza kell köszönnie, megnevezve az őt köszöntő tanulót. Azzal a tanulóval, akinek felismeri a hangját, helyet cserél.

Mindezek a játékok és játékos elemek természetesen a későbbiek során is felhasználhatók, de a tanár dolga a szóbeli kezdő szakasz idején a legnehezebb, mert a tanulók szóincse kevés. Ebben akartunk segíteni.

NANSZÁKNÉ DR. CSERFALVI ILONA
Debrecen

A próbateljesítés játékos módszerei a napközi otthonban

A kisdobosok tevékenységi rendszerének megtervezése pszichológiai és pedagógiai is átgondolt munkát igényel. Csak akkor tudunk megfelelni ezeknek a feladatoknak, ha élünk a tanítási órán és az iskolán kívüli nevelés lehetőségeivel, igyekszünk felhasználni ezek kötetlenebb formáit és módszereit.

Az úttörőcsapatok eddigi hagyományaiknak megfelelően cselekvő módon kívánják kivenni részüket az általános iskolák munkájának továbbfejlesztéséből, de ezt a feladatukat úgy teljesíthetik maradéktalanul, ha szoros kapcsolatot teremtenek az iskolák napközi otthonaival.

A napközi otthonok sajátos feladatokat látnak el a nevelés rendszerében, hisz megszervezik a tanulók önálló tanulását, gondoskodnak közhasznú munkájuk, aktív pihenésük, kulturált szórakozásuk megszervezéséről, a csoportok közösségi életének kialakításával jelentős szerepet töltenek be a tanulók erkölcsi normáinak, viselkedési formáinak, szokásainak elsajátíttatásában.

Az együttműködés gyakorlati megvalósításának legfontosabb területe a próba. Abban alapvető feladat, hogy a 6. pont (az órs, a raj, a közösségek és a csapat) szükséglete, az egyén képessége és érdeklődése között megfelelő összhangot biztosítsunk.

A próba legyen izgalmas, sokszínű tevékenység, amelyeket választhatnak, ugyanakkor növekvő követelményekkel fejlessze a tanulók érzelmi, értelmi erőit. A vállalkások és megbízatások ösztönözzék a közösségeket sajátos arculatuk kialakítására.

A napközi otthoni program összeállításánál olyan feladatokat javasunk, amelyeket a közösség együttesen hajthat végre. A közös élmények adják a mindennapi tevékenységek érzelmi tartalmát, nő a felelősségérzet, a kötelességtudat, fokozatosan kialakul a közösséghez tartozás büszkesége.

Kisdobosoknál a próbakövetelmények az önállóság, a gyakorlatiasság, az ügyesség fejlesztését szolgálják a törvények szellemében.

1. A kisdobos hűséges gyermeke a magyar hazának.

- „Útinapló” nyári táboraink, nyaralásaink helyéről, térkép, képeslap összeállítás, gyűjtemény, élménybeszámoló;
- fotómontázs épülő létesítményekről;
- túra, portya a néphadsereg napján,
- párttag szülők, partonáló szocialista brigádok köszöntése a KPM évfordulóján;
- „Amire büszkék vagyunk” – beszélgetés veteránokkal, történészekkel, a lakóhely közéleti személyiségeivel;
- „Ezt tettük ebben a hónapban” – híradó a közösségi munkavégzésről.

2. A kisdobos szereti és tiszteli szüleit, tanítóit.

- „Palacsinta-nap” jelszava: 1+1 belépés csak szülővel, aki elmondja vállalkásaidat és megbízatásaidat a családban.
- Ajándékkészítés felnőtteknek.
- „Figyelő”, számon tartom közösségünk ünnepnapjait.
- Titkos tettek az idősebbekért.
- „Köszöntő” – anyák napján és pedagógus napon.
- „Villámtorna” szervezése, szülők bevonásával.

3. A kisdobos szorgalmasan tanul, és segíti társait.

- „Ötletmaci” – javaslatok a tanulást segítő tevékenységekhez.
- „Teljesítettem” – tisztviselők képzése.
- „Zenédélután” – hangszereink bemutatója.
- „Többet ésszel...” – vidám fejtörők kiscsoportoknak.
- Tettek az őrser, csoportért, lakóhelyért, családjáért.
- „Technika napja” – a napközis csoport munkáiból kiállítás, verseny.
- Interjúgyűjtemény kiváló szakemberekkel.
- A napközis csoporttársak munkájának időszakonkénti értékelése.
- „Tájak – múzeumok” – képeslapok és tájékoztatók gyűjtése, diaképes beszámoló.

4. A kisdobos mindig igazat mond.

- „Az én tükröm” – vállalásaim értékelése, zsebkönyvszemle.
- „Szólj, szólj ha kell...” – a közösség élete, munkája, problémái.
- „Törvénykönyv” – a jogaink és kötelességeink megvalósítása.
- „Te mit tennél?” – jótanács vezetőknek csoportvita alapján.
- „Kisdobosok hullámhosszán” – hírek a napközis csoport közösségi tevékenységeiről, megbízatairól.

5. A kisdobos tiszta, rendes, pontos.

- „Szabályosan” – plakátkészítés a helyesen viselt egyenruháról (verseny).
- „Tettek a lakóterületért!” (otthonunkért):
  - útjelző táblák felfrissítése;
  - hasznosanyag-gyűjtés;
  - játszóterek kerítéseinek festése, faültetés.
- „Kristály” – kisegésszégörök vetélkedője.
- „Modellek” – divatbemutató kisdobosoknak.

6. A kisdobos úgy él, hogy méltó legyen az úttörők vörös nyakkendőjére.

- „Egymás kezét fogva” – közös rendezvények a testvér raj tagjaival.
- „Hogy is volt?” – „Hogy is van?” – „Hogy is legyen?” – a csoportkrónika alapján ötletek, módszerek gyűjtése a tartalmas úttörőlethez.
- „Úttörők leszünk” – feladatsor az úttörőavatás előtt.

Célunk, hogy minden kisdobos jól érezze magát a napközis csoportjában, amely naponta új követelményeket állít elé, és állandóan segíti. Ehhez jelentősen hozzájárulhat a személyes kisdobos megbízata, a napközis csoporttanácstól. A kisdobosok érezenek fokozottabb felelősséget tanulmányaikért, szabad idejük értelmes eltöltéséért, közösségük további erősítésért.

A megbízata alkalmas arra, hogy a napközis csoportokban érdekes tervek szülessenek. Néhány példát szeretnék ezekből bemutatni:

- Érdeklődj házatokban lakó tanácstagnál feladatairól, tudósíts róla!
- Tanulj meg örsöddel egy új játékot!
- Gondold ki, hogyan járulhattok hozzá úttörőcsapatunk hagyományt ápoló tevékenységéhez!
- Szamovár-estünkre készüljeteK meglepetéssel!
- Beszélgetsetek a testvér raj tagjaival Luis Corvalanról, Chiléről és szolidaritásukról!
- Segítsd a tanulásban lemaradt társaidat!

Alakítsunk ki olyan munkarendet, hogy a heti értékelés tartalmazza a vállalások és megbízataK ellenőrzését. Az életkornak megfelelően használhatjuk az alábbi ösztönzőket: a tettek fája, mely évszakonként különféle jelzéseivel mutatja a folyamatos és rendszeres munkát, alapító levélre kerül azoknak a neve, akik kitűntek a hagyományápolásban.

Az elismerés módjai: az egyénileg jól dolgozók csillagot kapnak, ha a közéleti munka feladatait teljesítik, színes képeket a szocialista országok gyermekeinek életéből a kiemelkedő tanulmányi munkáért, a szülők írásbeli értesítését a gyerekük vállalásainak, megbízataK teljesítéséért. Legnagyobb becsületbeli megtiszteltetés, ha a következő évre is e tisztség betöltésére javasolja a csoporttanács a gyereket. A közösségek elismeréseként alkalmazhatjuk az okleveleket, emlékszalagokat, közös fényképet a csoportnapló számára, az ünnepélyes klubdelutánokat; híradás a faliújságon, táblájukon; a végcél lehet a kirándulás a csoport hagyományai szerint.

A próba tehát nem egyszerűen számadás az ügyességről, tudásról, nem valami kötelezően előírt „vizsga”, hanem a közösség együttes erőfeszítése, egyéni hozzájárulása a közösségi programok sikeres teljesítéséhez.

A napközi otthon és az úttörőcsapat tevékenységrendszerének konkrét tartalmát és formáit az határozza meg, hogy az adott körülmények között hogyan érvényesítjük legjobban az aktivitás, a vonzó gyermeki tevékenység elvét.

ESZENYI ALADÁRNÉ

Szeged

Fizika szakköri foglalkozás az általános iskola 7. osztályában

A fizika szakkört a tanulók önként vállalkozó, érdeklődő csoportja részére szervezzük, s vele a sokoldalú képzést és egyben a fizika iránti érdeklődést szolgáljuk. A szakkör kedvező lehetőséget biztosít a tanulók egyéni érdeklődésének, hajlamának fejlesztésére, irányítására. Szakkör keretében az érdeklődő tanulók fizikai ismereteit, megfigyelő- és elemzőképességét, a kísérletek összeállításában, elvégzésében, mérések és számítási feladatok megoldásában való jártasságát fejlesztjük.

A szakkörben viszonylag magas szinten valósulhat meg a munkára, tanulásra, önművelésre nevelés, mert a szakköri tagokban megvan a fizika iránti érdeklődés, az önképzés igénye. A szakkör egyéni érdeklődésen alapuló önkéntessége, az egy szakterület felé fordulás és az átlag osztálylétszámoknál kisebb létszámú csoport foglalkoztatása lehetővé teszi, hogy a jártasságok, készségek fejlesztése a szakköri foglalkozáson a tanítási óránál magasabb színvonalon valósuljanak meg.

A szakköri munkát iskolánkban két évre tervezzük, hetedik és nyolcadik osztályra. Hetedik osztály első félévében az „Elektromos áram” című témakörhöz kapcsolódik a szakkör tematikája.

Minden szakköri foglalkozásra kerül olyan elméleti anyag, amely az órán tanul-takhoz kapcsolódik, de túlmutat azon. Kiselőadás formájában egy-egy tanuló előzetes könyvtári kutatómunka alapján készül fel annak ismertetésére. A beszámolót színe-sebbé teszi, ha azt időnként tanuló vagy tanár által bemutatott érdekes kísérlet, illetve annak elemzése szakítja meg. Ha nincs lehetőség megfelelő kísérletek elvégzésére, és üzemlátogatás keretében sem oldható meg a bemutatás, akkor hangosfilm vetítésével helyettesítem azokat. Így sokoldalú élményhez jutnak a tanulók.

A kiselőadások megtartására szóló megbízásokat az előző szakköri foglalkozás befejező részében előkészítő munkaként végzem, természetesen önként jelentkezés alap-ján. Ezek közül egyeseket úttörőszakpróbázás azon részének tekintem, mely által a tanuló az öntevékenyen szerzett ismereteit, tudását közkinccsé teszi. A legszínvonal-a-sabbakat képes, illetve rajzos illusztrációkkal ellátva tábló formájában az iskola fo-lyosóján levő „Szakköri híradó”-n helyezzük el. Így az iskola valamennyi tanulója megismerkedhet velük. Avval, hogy a szakkörben folyó munkát ilyen módon publi-káljuk, az ötödik és hatodik osztályos tanulók érdeklődését is felkeltjük a fizika szakkör iránt.

A szakköri foglalkozásokon a kiselőadások mellett áramkörök összeállítását, elem-